

Kansalaisuushakemuksen käsittelyn viipyminen

KANTELU

Kantelija on 8.7.2025 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelussa arvostellut kansalaisuushakemuksensa pitkää käsittelyaikaa. Kantelija oli kertomansa mukaan hakenut kansalaisuutta 3.2.2024, mutta ei ollut vielä saanut päätöstä. Maahanmuuttovirasto oli kantelijan mukaan lisäksi ylittänyt antamansa 14 kuukauden käsittelyaika-arvion.

Apulaisoikeusasiamies on 26.8.2025 siirtänyt kantelun oikeuskanslerin käsiteltäväksi.

SELVITYS

Maahanmuuttovirasto on antanut siltä pyytämäni selvityksen, joka lähetetään kantelijalle tämän päätöksen ohessa.

Kantelija on 2.3.2026 toimittanut lisäselvitystä, jonka mukaan hakemusta ei ollut vielä ratkaistu.

RATKAISU

Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Hallintolain (434/2003) 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n perustelujen ([HE 72/2002 vp](#), s. 75) mukaan käsittelyaika-arvion paikkansa pitävyydeltä ei voida vaatia ehdotonta luotettavuutta. Asian monimutkaisuus ja käsittelyn aikana mahdollisesti tapahtuvat olosuhteiden muutokset saattavat hidastaa hakemuksen käsittelyä. On myös otettava huomioon, että käsittelyn viivästyminen saattaa aiheutua asianosaisen omasta menettelystä. Jos arviosta myöhemmin ilmenevien syiden vuoksi joudutaan joustamaan, asianosainen voisi pyytää viranomaiselta uuden arvion päätöksen antamisajankohdasta. Samalla asianosaiselle tulisi ilmoittaa syy käsittelyn viivästy miseen. Käsittelyaikaa ei kuitenkaan tulisi perusteettomasti arvioida oletettua pitemmäksi.

Kansalaisuushakemukselle ei ole kansalaisuuslaissa (359/2003) määritelty enimmäiskäsittelyaikaa lukuun ottamatta lain kiireellistä käsittelyä koskevaa 20 a §:ää (474/2024, voimaan 1.10.2024), jonka mukaan kansalaisuushakemus käsitellään kiireellisenä, jos hakija on kansainvälistä suojelua saava tai kansalaisuudeton.

Asiassa saatu selvitys

Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan kantelija on jättänyt kansalaisuushakemuksen 3.2.2024 ja tunnistautunut 12.2.2024.

Kansalaisuushakemukset ohjataan Maahanmuuttoviraston asiankäsittelyjärjestelmässä niin sanottuihin koreihin. Hakemukset, joissa on vireillepanohetkellä tarkempaa selvitystä vaativia seikkoja, ohjautuvat omiin koreihin. Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan kantelijan hakemus ohjautui tarkempaa selvittämistä vaativien hakemusten koriin odottamaan käsittelyvuoroaan.

Kantelijan kansalaisuushakemuksen käsittely oli Maahanmuuttoviraston selvityksen laatimisen hetkellä kestänyt noin 19,5 kuukautta. Kantelijan hakemusta ei ollut vielä otettu käsittelyyn, vaan

hakemus odotti edelleen käsittelyvuoroaan. Maahanmuuttovirasto on todennut, että saadun selvityksen perusteella kantelijan hakemuksen käsittelyn viivästyminen johtuu kansalaisuushakemusten käsittelyn ruuhkasta ja hakemuksen ohjautumisesta tarkempaa selvittämistä vaativien hakemusten koriin, jonka käsittelyajat ovat pitkiä. Hakemuksen käsittelyn viivästykselle ei ole ollut havaittavissa muita syitä.

Maahanmuuttovirasto on todennut, että kantelusta ei käy ilmi, milloin ja mitä kautta kantelija on saanut mainitseman 14 kuukauden käsittelyaika-arvion. Se on todennut, että arviot käsittelyajoista ovat kuitenkin vain arvioita, eikä niiltä vaadita ehdotonta luotettavuutta. Kansalaisuushakemusten käsittelyajasta annetut arviot perustuvat kulloinkin käytössä olevan hetken tietoon ja arviot voivat näin ollen hakemuksen käsittelyn aikana muuttua tilanteen mukaan.

Arviointi

Laillisuusvalvonnassa käsittelyaikojen asianmukaisuutta arvioidaan tapauskohtaisesti asian laadun ja siihen liittyvien yksilöllisten olosuhteiden perusteella. Huomiota kiinnitetään muun muassa asian laajuuteen, vaikeuteen ja käsittelyn edellyttämien toimenpiteiden määrään sekä siihen, onko asian käsittelyssä sellaisia vaiheita, joiden aikana se ei ole edennyt.

Kantelijan kansalaisuushakemuksen käsittely on Maahanmuuttoviraston selvityksen antamisajankohtana kestänyt jo 19,5 kuukautta, jota on lähtökohtaisesti pidettävä pitkänä käsittelyaikana. Maahanmuuttoviraston niin ikään kansalaisuushakemuksen käsittelyaikaa koskeneessa toisessa kanteluasiassa ([OKV/2474/10/2023](#)) antaman selvityksen mukaan sisäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja Maahanmuuttoviraston tulossopimuksessa vuosille 2023–2027 (VN/5122/2022) kansalaisuushakemuksen käsittelyaikatavoitteeksi on sovittu 365 päivää.

Laillisuusvalvonnallinen arviointini Maahanmuuttoviraston menettelystä perustuu kanteluun ja virastolta saatuun selvitykseen. Viimeksi mainitun mukaan asian käsittelyaikaan on vaikuttanut yleisesti ruuhkautunut työtilanne. Hakemus oli Maahanmuuttoviraston selvityksen antamisen ajankohtana ollut vireillä 19,5 kuukautta ilman aktiivisia selvittämistoimia, eikä hakemusta ollut vielä otettu käsittelyyn. Kantelun täydennyksen ajankohtana hakemuksen käsittely oli kestänyt jo yli kaksi vuotta. Arvioni mukaan hakemuksen käsittely on viivästynyt aiheettomasti.

Viranomaisen on vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Maahanmuuttovirasto on selvityksessään todennut, että kantelijan kertomasta hänelle annetusta käsittelyaika-arviosta ei ole löytynyt merkintää asiankäsittelyjärjestelmästä. Yleisellä tasolla käsittelyaika-arviot voivat kuitenkin muuttua, koska ne on annettu aina sen hetkisen tilanteen mukaisesti arvioiden, eikä niiden paikkansapitävyyttä voida taata. Minulla ei ole huomauttamista Maahanmuuttoviraston menettelyyn tältä osin.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Olen jo päätöksissäni 28.5.2024 [OKV/945/10/2023](#) ja 3.6.2024 [OKV/1399/10/2023](#) antanut Maahanmuuttovirastolle huomautukset kansalaisuushakemusten käsittelyn aiheettomasta viivästyksestä ja sen jälkeen useissa päätöksissäni arvioinut kansalaisuushakemusten käsittelyn viivästyneen Maahanmuuttovirastossa aiheettomasti.

Apulaisoikeuskansleri on jo kerrottua ennen 2.4.2024 niin ikään kansalaisuushakemuksen käsittelyn viipymistä koskeneessa päätöksessään [OKV/2474/10/2023](#) kiinnittänyt Maahanmuuttoviraston huomiota asioiden viivytyksetöntä käsittelyä koskevan säännöksen noudattamiseen. Hän pyysi tuolloin virastoa ilmoittamaan, miten kansalaisuushakemusten käsittelyajat ovat kehittyneet viime vuosina, onko käsittelyaikoja saatu lyhennettyä Maahanmuuttoviraston asiassa antamassa selvityksessä mainitsemilla toimilla, ja mitä lisätoimenpiteitä käsittelyaikojen lyhentämiseksi on mahdollisesti suunniteltu.

Apulaisoikeuskansleri on Maahanmuuttoviraston toimittaman selvityksen perusteella 14.11.2024 antamassaan päätöksessä [OKV/1941/80/2024](#) todennut johtopäätöksensä, etteivät kansalaisuushakemusten käsittelyajat kokonaisuudessaan täyttäneet perustuslaissa ja hallintolaissa edellytettyä asian käsittelyä ilman aiheetonta viivytystä. Hänen mukaansa kansalaisuushakemusten käsittelyaikoja ei vielä Maahanmuuttoviraston toimenpiteistä huolimatta voinut pitää hyväksyttävänä ottaen huomioon kansalaisuuteen liittyvät oikeusvaikutukset ja asian merkitys kansalaisuutta hakevan kannalta. Apulaisoikeuskansleri jatkoi asian seurantaan ja pyysi Maahanmuuttovirastoa ilmoittamaan viimeistään 30.6.2025, miten kansalaisuushakemusten käsittelyajat ovat kehittyneet, sekä mahdollisista lisätoimenpiteistä niiden lyhentämiseksi.

Apulaisoikeuskansleri on Maahanmuuttoviraston toimittaman selvityksen perusteella todennut 23.7.2025 antamassaan päätöksessä [OKV/1500/80/2025](#), että kansalaisuushakemusten käsittelyn tilanne Maahanmuuttovirastossa on kohentunut. Käsittelyssä on kuitenkin edelleen merkittäviä viiveitä sekä laajemmin viranomaistoimintaa koskevia kehittämistarpeita. Apulaisoikeuskansleri on vielä pyytänyt Maahanmuuttovirastoa ilmoittamaan viimeistään 30.6.2026, miten kansalaisuushakemusten käsittelyajat ovat kehittyneet sekä mahdollisista uusista lisätoimenpiteistään kansalaisuushakemusten käsittelyaikojen lyhentämiseksi.

Nyt arvioitavana oleva Maahanmuuttoviraston menettely kantelijan asiassa ei Maahanmuuttovirastolle kerrotuin tavoin kansalaisuushakemusten käsittelyjen aiheettomasta viipymisestä viime aikoina jo annetut useat laillisuusvalvonnalliset seuraamukset ja apulaisoikeuskanslerin asiaa koskeva seuranta huomioon ottaen anna aiheita muihin toimenpiteisiin kuin että saatan Maahanmuuttoviraston tietoon edellä kantelijan kansalaisuushakemuksen käsittelyn aiheettomasta viipymisestä esittämäni käsityksen.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Elina Nyholm